

Datakoppeling eerstelijnszorg en Wmo-gebruik

‘Maak samenwerking huisartsen en sociaal domein mogelijk’

De eerstelijnszorg en de Wmo zijn gescheiden domeinen, maar hangen inhoudelijk sterk met elkaar samen. Nivel en ahti onderzochten wát precies het verband is en hoe beleid die relatie beïnvloedt. Ze gebruikten hiervoor data die ons zorgstelsel zelf voortbrengt. De uitkomsten leiden tot interessante vervolgvragen.

TEKST: FRANK VAN WIJCK BEELD: GERD ALTMANN / PIXABAY

Wmo-gebruikers bedienen zich vaker van zorg via de huisarts dan niet-Wmo-gebruikers. Deze conclusie wordt getrokken uit onderzoek van Nivel en Amsterdam health & technology institute (ahti). Hierin is een koppeling op persoonsniveau gemaakt tussen data over eerstelijnszorg en data over gebruik van zorg vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Wie nu zegt ‘Dat wisten we toch al’ of ‘Dat lag toch ook wel heel erg voor de hand’, heeft gelijk, stelt Robert Verheij. Hij is programmaleider zorgdata en het lerend zorgsysteem bij Nivel. “Maar het gaat om de vervolgvragen en om de terugkoppeling naar de dagelijkse praktijk. Pas als dat gebeurt is er sprake van een lerend systeem.”

Amsterdam

Eerst ter verheldering wat achtergrond bij de koppeling van data die Nivel en ahti tot stand hebben gebracht. Dit is gebeurd in het kader van het project *Dataonderzoek over*

zorggebruik in het sociale domein en de eerste lijn. Hierin werd de haalbaarheid onderzocht van een gegevenskoppeling tussen eerstelijnszorg via de eigen huisarts en Wmo-gebruik, aangevuld met sociaaleconomische en demografische gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het project richt zich op de bevolking van Amsterdam en is ook deels gefinancierd door de Gemeente Amsterdam.

“De gegevenskoppeling bleek inderdaad te realiseren”, zegt ahti-directeur Michiel Heidenrijk. “Ze is bovendien representatief voor zowel de totale populatie van Amsterdam als voor de Wmo-gebruikers van die stad, wat betreft demografische en sociaaleconomische kenmerken. De uitkomst is dus zoals gesteld dat Wmo-gebruikers vaker gebruikmaken van zorg via de huisarts dan niet-Wmo-gebruikers, maar ook dat Wmo-gebruik verschilt naar sociaaleconomische status, huishoudsamenstelling en migratieachtergrond. Ook verschilt Wmo-gebruik tussen

Amsterdamse stadsdelen. Het is nog niet duidelijk of de oorzaak van de gevonden verschillen zit in verschillen in zorgbehoefte of in toegang tot de zorg. Om daar meer duidelijkheid over te krijgen, moet je in gesprek gaan met burgers, huisartsen, aanbieders van Wmo-zorg. Dan kun je de achtergronden leren kennen en zien waar sprake is van een probleem en waar niet, en wat je daar dan aan kunt doen.”

Folder onvoldoende

Bepaalde groepen vinden makkelijker de weg naar Wmo-zorg, maar wat kun je met die kennis? Hoe vertaal je het naar beleidsaanbevelingen voor huisartsen of gemeenten? Verheij: “Daarover moeten we nu nadenken. Aan welke knoppen moet je draaien om iets te veranderen aan de feiten zoals die door de gegevenskoppeling duidelijk zijn geworden? Hoe ga je als partijen met elkaar het gesprek aan en hoe vertaal je de conclusies daaruit naar beleid?”

Heel belangrijke vragen om antwoorden op te vinden, vult Heidenrijk aan. “Want de financiën van Wmo en huisartsenzorg zijn weliswaar gescheiden, maar de problemen zijn dat niet. Die gescheiden financiering hindert het komen tot betere interventies. De huisarts weet dat wat de patiënt in de spreekkamer vertelt vaak niet alleen een medisch probleem is, en dan wil hij of zij meer kunnen doen dan alleen een Wmo-folder meegeven.”

Kunst

Het is belangrijk, zegt Verheij, dat we leren om te leren van de data, dat we de juiste vragen stellen. “Op het eerste gezicht is het logisch dat Wmo en huisartsenzorg met

‘De financiën zijn gescheiden, maar de problemen niet’

elkaar samenhangen. Maar de kunst is daarna de juiste vragen te stellen en er bijvoorbeeld achter te komen dat in een bepaalde periode iets gebeurde met de Wmo dat leidde tot een toename in de huisartsenzorg. Praktische dingen dus om van te leren, om als betrokken partijen het gesprek over aan te gaan met elkaar.”

Heidenrijk: “Je zou willen dat veel meer van dit soort kwantitatief onderzoek werd gedaan. Als je bedenkt hoeveel geld wordt uitgegeven aan huisartsenzorg en Wmo, is het eigenlijk gek dat dat niet gebeurt. Het onderzoek dat wij hebben gedaan, kostte relatief weinig tijd en geld en onderstreept direct hoezeer de wereld van de Wmo-zorg samenhangt met die van de eerstelijnszorg. Je kunt wel zeggen dat die twee partijen – huisartsen en sociaal domein – meer moeten samenwerken, maar je moet dat wel mogelijk maken.”

Interessant hierbij is dat uit de data-analyse naar boven kwam dat er verschillen zijn tussen huisartsenpraktijken *in de mate* waarin Wmo-gebruikers ook huisartsenzorg gebruiken. Verheij: “Over de vraag wat daaraan ten grondslag ligt en of je daar met beleid iets aan kunt en wilt veranderen, moet je met betrokken partijen in gesprek. Dat gebeurt nu nog niet, maar zou wel moeten. Ons type onderzoek legt een bodem voor dat gesprek.” <<

VAN VINGEROEFENING NAAR BREDER ONDERZOEK

Het onderzoek van Nivel en ahti heeft betrekking op de Amsterdamse situatie. Michiel Heidenrijk: “Gemeenten vullen de Wmo op verschillende manieren in. Als je hetzelfde onderzoek in andere plaatsen doet, kun je dus tot grote verschillen komen ten opzichte van de uitkomsten die wij nu hebben gevonden. Ook dat is interessant, omdat het je kan leren welke invulling van de Wmo het meest effectief is. Dus het zou prachtig zijn als er financiering kwam voor breder onderzoek naar verschillen tussen gemeenten of regio's. Het gaat om grote belangen.”

Robert Verheij: “Wat wij hebben gedaan, gaat in feite over gepaste zorg en Juiste Zorg op de Juiste Plek. Bij toekomstige analyses willen we meer inzoomen op regionale en gemeentelijke verschillen, sociaaleconomische verschillen, effecten van lokaal beleid. De data liggen er. Onze studie was een vingeroefening, om te zien in hoeverre het mogelijk is om met routinezorgdata zicht te krijgen op de samenhang tussen sociaal domein en de eerste lijn. En die ervaring is veelbelovend.”